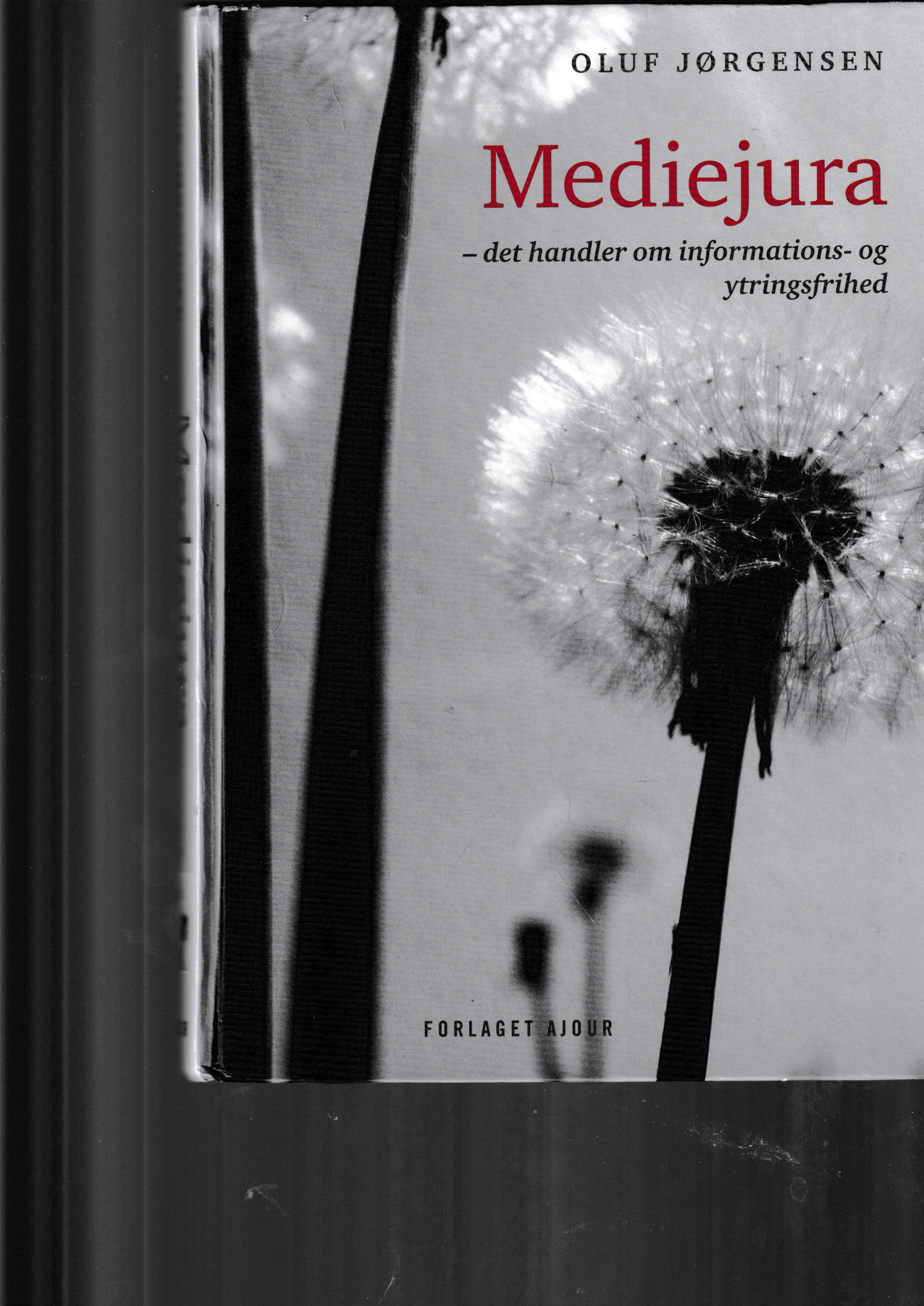

OLUF JØRGENSEN

Mediejura

– det handler om informations- og
ytringsfrihed

FORLAGET AJOUR

Mediejura

det handler om informations- og ytringsfrihed

© 2011 Oluf Jørgensen & Forlaget Ajour

Forlagsredaktør: Karina Bell Ottosen

Forsidefoto: © Jan Djenner/Bam/Scanpix

Omslag og grafisk tilrettelæggelse: Henriette Tost

Bogen er sat med Stone Serif og Rotis

Trykt hos Bookwell, Finland

1. udgave, 1. oplag 2011

ISBN 978-87-92241-96-2 (trykt bog)

ISBN 978-87-92241-97-9 (e-bog)

Alle rettigheder forbeholdes.

Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele deraf er forbudt uden forlagets skriftlige tilladelse ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Institutioner, der har indgået aftale med Copydan, kan kopiere inden for de rammer, der er nævnt i aftalen.

Forlaget Ajour

Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

Olof Palmes Allé 11

8200 Århus N

www.forlagetajour.dk

INDHOLD

FORORD	13
--------	----

KAPITEL 1 INFORMATIONS- OG YTRINGSFRIHED

1.1	Indledning	15
1.2	Grundrettigheder	16
1.2.1	Konventioner og grundlov	16
1.2.2	Menneskeretsdomstolen	17
1.2.3	Formel, materiel, reel	18
1.3	Formål	19
1.3.1	Demokrati	19
1.3.2	Indsigt	20
1.3.3	Personlig integritet	22
1.4	Muligheder og grænser	23
1.4.1	Kommunikation og journalistik	23
1.4.2	Retsregler og etik	25
1.5	Tre principielle sager	28
1.5.1	Grønjakkerne	28
1.5.2	Kendisjagten	29
1.5.3	Politiets blinde øje	31
1.6	Pejlemærker	32
1.6.1	Samfundsliv	32
1.6.2	Offentlige roller	34
1.6.3	Privatliv	35
1.6.4	Kendsgerning eller mening	36

KAPITEL 2 MEDIER

2.1	Indledning	39
2.1.1	Medier	39

2.1.2	Etablering	40
2.1.3	Forskelle	41
2.2	Medieansvarsloven	41
2.2.1	Overblik	42
2.2.2	Hvilke medier er omfattet?	44
2.2.3	Ansvarshavende redaktør	45
2.3	Presseetik og genmæle	45
2.3.1	Overblik	46
2.3.2	Korrekte oplysninger	49
2.3.3	Høring, rettelse og genmæle	57
2.4	Radio- og fjernsynsloven	57
2.4.1	Overblik	57
2.4.2	Hvilke medier er omfattet?	58
2.4.3	Reklamer, sponsorering og produktplacering	61
2.5	Public service	61
2.5.1	Overblik	62
2.5.2	Hvilke medier?	63
2.5.3	Bredde og pluralisme	64
2.5.4	Redaktionel frihed	64
2.5.5	Saglighed og upartiskhed	65
2.5.6	Kontrakter og vilkår	65
2.6	Persondataloven	65
2.6.1	Overblik	66
2.6.2	Hvor gælder loven?	67
2.6.3	Muligheder og grænser	69
2.6.4	Aktiv information på nettet	71
2.6.5	Journalistiske, kunstneriske og litterære formål	73
2.6.6	Mediers informationsdatabaser	73

KAPITEL 3 ADGANG OG OPTAGELSER

3.1	Indledning	75
3.2	Arealer og bygninger	76
3.2.1	Frit eller ikke frit tilgængelig	78
3.2.2	Fremmed grund	79
3.2.3	Fotografering	82
3.2.4	Paparazzimetoder	83
3.2.5	Tv-overvågning	84
3.3	Møder	

3.3.1	Folketinget og regeringen	85
3.3.2	Kommuner og regioner	85
3.3.3	Andre møder	87
3.3.4	Lyd- og billedoptagelser	88
3.4	Kommunikation og informationssystemer	89
3.4.1	Lukkede meddelelser	89
3.4.2	Elektroniske systemer	90
3.4.3	Sociale medier	93
3.5	Skjult mikrofon og kamera	94
3.5.1	Straffeloven	94
3.5.2	Presseetik	95
3.6	Selvstændige lovbrud	99

KAPITEL 4 KILDER

4.1	Indledning	102
4.2	Interview	103
4.2.1	Aftale	103
4.2.2	Tilbagetrækning	105
4.3	Tavshedspligt	106
4.3.1	Overblik	106
4.3.2	Almindelige regler	108
4.3.3	Andre regler	116
4.3.4	Ved offentlig kritik	117
4.3.5	Tavshedsplæg og aftaler	118
4.4	Ytringsfrihed	119
4.4.1	Overblik	119
4.4.2	Offentligt ansatte	119
4.4.3	Privat ansatte	125
4.4.4	Patienter og klienter	127
4.5	Lækager	127
4.5.1	Brud på myndigheders tavshedspligt	127
4.5.2	Andre lækager	129
4.6	Markedsføring	130
4.6.1	Kommerciel reklame	130
4.6.2	Politisk reklame	135
4.7	Offentlig forvaltning	136
4.7.1	Lighed og saglighed	136
4.7.2	Kommunikation til medier	136

4.7.3	Aktiv formidling og debat	139
4.7.4	Spindoktorer	140
4.8	Kildebeskyttelse	141
4.8.1	Formål	142
4.8.2	Fritagelse for vidnepligt	147
4.8.3	Aftale om kildebeskyttelse	147

KAPITEL 5 PUBLICERING

5.1	Indledning	149
5.2	Privatliv og offentlige roller	150
5.2.1	Privatliv	154
5.2.2	Direkte betydning for offentlig rolle	159
5.2.3	Relevans for offentlig rolle	162
5.2.4	Illustration af samfundsmæssige forhold	163
5.2.5	Uden samfundsmæssig betydning	163
5.2.6	Synlighed og promovering	166
5.2.7	Presseetik	167
5.3	Personbilleder	168
5.3.1	Offentlige roller	168
5.3.2	Privatliv	170
5.3.3	Personer på frit tilgængelige steder	172
5.3.4	Åbenbart krænkende situationer	173
5.3.5	Krigens ofre	175
5.3.6	Arkivfoto	176
5.4	Samtykke	177
5.4.1	Frivillig, konkret og informeret	178
5.4.2	Hvem kan samtykke?	182
5.4.3	Samtykke på institutioner	183
5.4.4	Tilbagetrækning	184
5.5	Injurier	184
5.5.1	Overblik	186
5.5.2	Kendsgerning eller mening	189
5.5.3	Beskyldninger mod organisationer	191
5.5.4	Beskyldninger mod personer	194
5.5.5	Fremsættelse eller formidling	197
5.5.6	Ringegagtsyringer	199
5.5.7	Satire	200
5.6	Hadefulde ytringer m.v.	200

KAPITEL 6 KRIMINAL- OG RETSSAGER

6.1	Indledning	206
6.1.1	Straffesager og civile sager	206
6.1.2	Offentlighed – for og mod	207
6.2	Politiet	208
6.2.1	Opgaver	208
6.2.2	Tavshedspligt	209
6.2.3	Politiafspærringer	211
6.3	Retsmøder	212
6.3.1	Retslister	212
6.3.2	Åbne eller lukkede	213
6.3.3	Referatforbud	217
6.3.4	Navneforbud	217
6.3.5	Optagelse og transmission	220
6.3.6	Udtale- og kæreret	222
6.4	Retsreportage	223
6.4.1	Overblik	223
6.4.2	Undgå forhåndsdomme	223
6.4.3	Anonymisering	225
6.4.4	Respekt for privatliv	229
6.4.5	Referatfrihed	231
6.4.6	Objektiv og ligelig	232
6.4.7	Debat om domme	232
6.4.8	Interview med fanger	233
6.4.9	Gamle straffesager	234

KAPITEL 7 KONTROL OG ANSVAR

7.1	Indledning	236
7.2	Pressenævnet	237
7.2.1	Opgaver	237
7.2.2	Organisation	238
7.2.3	Klageadgang	238
7.2.4	Sagsbehandling	240
7.2.5	Afgørelser og offentliggørelse	241
7.3	Radio- og tv-nævnet	243
7.3.1	Opgaver	243
7.3.2	Organisation	244

7.3.3	Klageadgang	244
7.3.4	Sagsbehandling	245
7.3.5	Afgørelser og sanktioner	246
7.4	Tilsyn og ombudsmænd	246
7.4.1	Datatilsynet	246
7.4.2	Kommunetilsynet	247
7.4.3	Folketingets Ombudsmand	248
7.4.4	Forbrugerombudsmanden	249
7.5	Domstole	250
7.5.1	Sagsanlæg	250
7.5.2	Fogedforbud	252
7.5.3	Beslaglæggelse og konfiskation	253
7.5.4	Straf	255
7.5.5	Erstatning og godtgørelse	257
7.6	Ansvarsplacering – almindelige regler	259
7.6.1	Hvilke medier er omfattet?	259
7.6.2	Hvem er omfattet?	260
7.6.3	Arbejdsgiveren	261
7.6.4	Åbne debatfora og sociale medier	262
7.6.5	Internetformidlere	263
7.7	Ansvarsplacering – medieansvarsloven	264
7.7.1	Indledning	264
7.7.2	Forfatteren og fotografen	266
7.7.3	Personer, der udtaler sig	268
7.7.4	Redaktørens objektive ansvar	271
7.7.5	Redaktørens medansvar	272
7.7.6	Medievirksomheden	274
	AFRUNDING	275
	LOVE	277
	AFGØRELSE	279
	LITTERATUR	285
	STIKORD	291

FORORD

Informations- og ytringsfrihed er mediejouraens fundament. Mediejura handler om muligheder og grænser for indsamling af information og publicering i medier.

Bogen belyser centrale regler om forskellige medietyper, adgang til information, lyd- og billedoptagelser, kilder, publicering, kriminal- og retssager og kontrol og ansvar.

Mediejura er særlig vigtig for personer, der arbejder professionelt med kommunikation og journalistik, samt studerende, der uddanner sig på disse felter.

Men mediejura har relevans for mange. Forfattere, fotografer, webmastere, redaktører, programchefer. Foruden personer, myndigheder, virksomheder og organisationer, der omtales eller er kilder.

Jeg har tilstræbt at skrive i en form, der er læsbar for ikke-jurister. De enkelte emner er illustreret med eksempler, der er hentet fra afgørelser i konkrete sager.

Bogen bygger på min forskning i mediejura og mange gode råd og oplysninger fra kolleger på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, fagfæller inden for mediejuraen og forlagsredaktør Karina Bell Ottosen.

Nyheder og svar på typiske spørgsmål om mediejura opdateres på www.mediejura.dk. Her er også adgang til bogens noter: uddybnin-ger, links til afgørelser og henvisninger til regler, forarbejder og littera-tur.

Lovsamlingen „Medier – love og regler“ indeholder de vigtigste love og regler på området (forlaget Ajour).

Oluf Jørgensen
Juni 2011

Aktindsigt:

Reglerne om aktindsigt i offentlighedsloven, forvaltningsloven, miljø-oplysningsloven og retsplejeloven er under ændring. De gamle regler, der gælder ved denne bogs udgivelse, er omtalt i Oluf Jørgensens bog: „Det handler om ytringsfrihed – Mediejura“. Afsnit om aktindsigt fra denne bog kan hentes gratis på www.mediejura.dk

Ytringsfrihed
Informationsfrihed

Afgørende kendetegn for et demokratisk samfund.

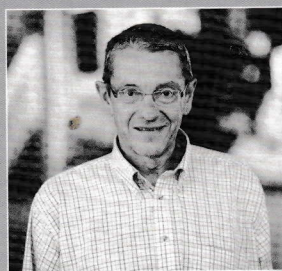
Men til frihed hører også ansvar, og her dukker dilemmaer op: krænkelse af privatliv; injurier; manipulation; hadefulde ytringer; skjult reklame og mange andre problemstillinger, som både er juridiske og etiske.

Mediejura fortæller om muligheder og grænser for at indsamle information og at offentliggøre den.

Mediejura har relevans ved alle former for professionel kommunikation til offentligheden. Det gælder journalistik, der skal tjene offentligheden med uafhængig information. Det gælder kommunikation, der skal tjene en virksomhed, en myndighed, et parti eller anden organisation.

Oluf Jørgensen forklarer centrale mediejuridiske begreber, vigtige retsregler og presseetiske retningslinjer, og han gør det med en lang række eksempler på afgørelser i konkrete sager. Og til bogen er knyttet en webside med noter og henvisninger.

Alle har brug for klarhed over, hvad man må, og hvad man ikke må.
Den klarhed giver bogen.

Oluf Jørgensen, født 1947
Forskningschef i mediejura
Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

FÖRLAGET AJOUR

ISBN 978-87-92241-96-2

9 788792 241962